

10. évfolyam

TÉMAKÖRÖK

TARTALMAK

Az érett középkor

A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában.

A lovagkor.

A szabad költözésű jobbágyság és a vándormozgalmak

A középkori városok.

A középkor művelődése.

Mindennapok a középkorban.

Kronológia:

1066, 1095, 1122, 1215, 1302, 1278

Személyek:

I. (Hódító) Vilmos, VII. Gergely, IV. Henrik, III. Ince, IV. (Szép) Fülöp, Habsburg Rudolf, Szent Ferenc, Szent Domonkos, Aquinói Szent Tamás.

Fogalmak:

királyi udvar, kamara, kancellária, kiközösítés, zarándok, ereklye, keresztes hadjáratok, inkvizíció, eretnokség, kolduló rendek, városi önkormányzat, nyomásos hospes, céh, skolasztika, egyetem, lovagi kultúra, romanika, gótika

Topográfia:

Szentföld, Genova, Velence, Flandria, Champagne, Párizs, Oxford, Cambridge, Hanza városok, a levantei kereskedelem útvonala

Az új rend megszilárdítása - Szent László és Könyves Kálmán.

Az Aranybulla és a tatárjárás.

Gazdasági és társadalmi változások a XIII. században.

Az Árpád-kori kultúra.

Kronológia:

1077–95, 1095–1116, 1172–1196, 1205–1235, 1222, 1235–70, 1241–42, 1301

Személyek:

I. András, I. László, Könyves Kálmán, III. Béla, Anonymus, II. András, IV. Béla, Kézai Simon,

Fogalmak:

várnépek, várjobbágyság, bán, vajda, nádor, Szent Korona, regálé, serviens, bandérium, báró, nemes, Aranybulla, familiaritás, székelyek, szászok, kunok

Topográfia:

Fehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Szerémség, Muhi, Buda.

Nyugat-Európa válsága (éhínség, járványok, háborúk).

Itália, a humanizmus és a reneszánsz.

Az angol, francia és a spanyol rendi monarchia felemelkedése.

A német császárság és a pápaság hanyatlása.

A közép- és kelet-európai régió államai.

Az Oszmán Birodalom terjeszkedése.

Kronológia:

1337–1453, 1356, 1389, 1410, 1415, 1453

Személyek:

Lorenzo Medici, Machiavelli, Jeanne d'Arc, VII. (Tudor) Henrik, IV. (Luxemburg) Károly, Husz János, Gutenberg, III. Iván, II. Mohamed, Aragóniai Ferdinánd, Kasztíliai Izabella

Fogalmak:

rendiség, reneszánsz, humanizmus, husziták, szultán, szpáhi, janicsár, reconquista

Topográfia:

Firenze, Milánó, Kasztília, Aragónia, Svájc, Prága, Rigómező

Károly Róbert és Nagy Lajos

Társadalmi változások. Népeesség és természeti környezet.

Luxemburgi Zsigmond kora.

Védekezés az oszmán-török terjeszkedés ellen. Hunyadi János.

Hunyadi Mátyás uralkodása.

Életformák a XV. századi Magyarországon.

Kultúra és művelődés.

Kronológia:

1308–42, 1342–82, 1351, 1387–1437, 1396, 1443–44, 1444, 1448, 1456, 1458–90

Személyek:

Csák Máté, Károly Róbert, Nagy Lajos, Luxemburgi Zsigmond, I. Ulászló, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, V. László, Vitéz János, Kinizsi Pál, Antonio Bonfini

Fogalmak:

harmincad, kapuadó, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, úriszék, pallosjog, főnemes, köznemes, kilenced, ősiség, végvári rendszer, kormányzó, füstpénné, rendkívüli hadiadó, fekete sereg, Corvina

Topográfia:

Temesvár, Körömcébánya, Selmecebánya, Besztercebánya, Visegrád, Havasalföld, Moldva, Kassa, Nikápoly, Nándorfehérvár, Szilézia, Bécs

Az Árpád-házi királyok kora

A késő középkor

Magyarország a XIV–XV. században

Kora újkor (1490–1721)

A nagy földrajzi felfedezések és következményei: az európai és Európán kívüli kultúrák találkozása, a gyarmatosítás.
Az atlanti hatalmak felemelkedése. A modern világgazdasági rendszer kialakulásának kezdetei.
Reformáció és katolikus megújulás. A barokk.
Az abszolutizmus. A modern állam kialakulása.
A hatalmi viszonyok átrendeződése Európában. Háborúk és hadseregek a kora újkorban.
Az angol forradalom. A parlamentáris monarchia kialakulása.
A tudományos világkép átalakulása.

Kronológia:

1492, 1517, 1588, 1618–48, 1640–49, 1689, 1701–1714

Személyek:

Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, Galilei, I. Erzsébet, II. Fülöp, Cromwell, Richelieu, XIV. Lajos, Colbert, Nagy Péter

Fogalmak:

Gyarmatosítás, konkvisztádor, ültetvény, világkereskedelem, abszolutizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, unitárius, ellenreformáció, jezsuiták, manufaktúra, anglikán, monopólium, puritán, Jognyilatkozat, merkantilizmus

Topográfia:

Genf, Németalföld, Antwerpen, London, Versailles, portugál és spanyol gyarmatok

A Jagelló-kor.

A török hódoltság.

A Habsburgok és a magyar rendek.

Az Erdélyi Fejedelemség. Függetlenségi harcok és országegyesítő kísérletek: Bocskai István, Bethlen Gábor, és Zrínyi Miklós.

A reformáció és a katolikus megújulás Magyarországon.

Gazdasági és társadalmi változások. Népszerűség és környezet.

Az életmód változásai a kora újkor Magyarországon.

A török kiűzése.

A Rákóczi-szabadságharc.

Kronológia:

1514, 1526, 1541, 1552, 1566, 1591–1606, 1664, 1686, 1699, 1703–11

Személyek:

Dózsa György, II. Lajos, Szapolyai János, II. Szulejmán, Fráter György, Zrínyi Miklós, Báthory István, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc

Fogalmak:

örökös jobbágyság, hajdú, hódoltság, kuruc, labanc, rendi konföderáció, trónfosztás

Topográfia:

Mohács, Eger, Szigetvár, Sárospatak, Győr, Várad, Nagyszombat, Szentgotthárd, Zenta

Érdekérvényesítés és érdekvédelem a középkorban (kommunák, céhek, egyetemek). Éghajlat és történelem (pl. az ún. kis jégkorszak hatása). Bűn és bűnüldözés a középkorban. A kora újkor állam fejlődés sajátosságai: az abszolutizmus.

Magyarország története a kora újkorban (1490–1711)

Mindennapi élet, életmódtörténet

A továbbhaladás feltételei

A tanulók ismerjék fel a tananyagban szereplő fontosabb középkori és kora újkor tárgyi emlékeket, legyenek képesek azokat értelmezni élőszóban vagy írásban. Képesek legyenek a források és a tankönyvi szöveg egybevetésére, az eltérések okainak feltárására.

Képesek legyenek történelmi folyamatokat, korszakokat felismerni, megkülönböztetni.

Tudjanak felépített, szabadon előadott feleletet vagy előadást tartani történelmi témákról (lecke, fejezetrés, leckéken átívelő folyamatok, összehasonlítások stb.).

Tudjanak ábrákat, térképeket és egyéb már tanult ismerethordozókat értelmezni élőszóban rövid felkészülés után.

Legyenek képesek a világ-, az európai és a magyar történelem nagy korszakainak és fontosabb eseményeinek szinkronban látására.

Használják a tankönyvek, munkafüzetek kronológiáit. Képesek legyenek történelmi események, folyamatok részleteinek leolvasására a középiskolában használatos történelmi atlasz és a falitérkép megfelelő lapjáról. Tudják a tematikus történelmi térképek adatait összehasonlítani tanári segítséggel, s ebből következtetéseket levonni.